

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav pro archeologii

Archeologie pravěku a středověku

Autoreferát disertační práce

PhDr. Pavel Sankot

Laténská pohřebiště v Praze-Ruzyni a v Praze-Jinonicích

La Tène burial sites in Prague-Ruzyně and in Prague- Jinonice

Vedoucí práce Doc. PhDr. Vladimír Salač, CSc.

Konzultant PhDr. Natálie Venclová, DrSc.

2024

1. Cíl a zdůvodnění disertační práce

Potenciál nálezového fondu plochých laténských pohřebišť v Evropě byl v nedávné době obohacen řadou publikací v řadě ostatních oblastí laténské kultury na Moravě, na Slovensku, v Maďarsku, v Rumunsku, Rakousku, Švýcarsku a v řadě oblastí Francie, rozsáhlé projekty zpracování tohoto fenoménu probíhají v Německu, Slovinsku, Chorvatsku a v severní Itálii. Publikace laténských pohřebišť z těchto oblastí zpřístupňují jak starší nálezový fond, částečně znehodnocený absencí nálezových okolností, ale i přínos moderních výzkumů řady nových pohřebních komponent. Přitom i v české oblasti je nálezový fond z 19. a počátku 20. století v současnosti obohacován řadou významných recentně zkoumaných pohřebních lokalit, které ovšem vyžadují zpřístupnění v publikační rovině. Proto již od počátku přípravy disertační práce jsem vycházel z předpokladu jejího pohotového zveřejnění v rámci publikačního projektu. Základem bylo získání grantu od Grantové agentury Filosofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze číslo 564512, který umožnil provést velkou část potřebné dokumentační kresebné, fotografické a grafické práce.

Cílem mé disertační práce je obohacení potenciálu plochých laténských pohřebišť české oblasti, která tvoří jednu z nejdůležitějších oblastí tohoto fenoménu v Evropě v období 4. – 3. století př. Kr. a seznámení badatelské veřejnosti s jejich nálezovým fondem v podobě nových nálezových celků, odkrývaných při rozsáhlých zásazích do terénního prostředí v období čtvrté čtvrtiny 20. století.

2. Prostorové vymezení

Dodnes bylo v české oblasti identifikováno přibližně 600 lokalit s nálezovým fondem tohoto komplexu, nacházejících se především v severní polovině země a vytvářejících tři základní prostorové koncentrace a to v severozápadní, střední a východní části země, v jejichž rámci by bylo dle J. Waldhausera možno sledovat více než čtyři desítky mikroregionálních uskupení (Waldhauser u. a. 1987). Pokud jsou známy případy malých skupin pohřbů v jižních Čechách položených v kopcovitých oblastech, jde buď o doklady prospektorských aktivit (Michálek 1985) či stopy využívání již dříve frekventovaných komunikací, spojujících tradičně severní polovinu země s oblastmi jižněji položeného Podunají (Sankot 2003).

V principu jde převážně o lokality v nížinných polohách vyvýšené nad okolní terén s maximální výškou do 350 m. n. m., vzdálené do 200-300 m od vodních toků II. - IV. řádu, podle kterých jsou rozložena příslušná sídliště. Tyto lokality jsou zjišťovány v prostorových

shlucích, navzájem oddělených neosídlenými plochami (Holodňák 1988). Dle pozorování J. Waldhausera (Waldhauser u. a. 1987) jde o lokality situované v rovinných oblastech s nejvyšší bonitou zemědělské půdy, spojené jednoznačně s optimálními podmínkami pro zemědělskou a živočišnou výrobu. Tomu odpovídají i klimatické poměry (pro Podkrušnohoří viz Holodňák 1988).

3. Dějiny bádání a současný stav poznání

Jestliže první monografická publikace plochých laténských pohřebišť v Čechách (1902) od J. L. Piče představila tento fenomén jako samostatnou problematiku v rámci studia laténské civilizace především po materiálové stránce a se zaměřením pouze na oblast Čech, dílo J. Filipa (1956) pojednávající o fenoménu plochých laténských pohřebišť v evropském kontextu zohlednilo vedle chronologických otázek i okruh otázek spojených s problematikou sociální struktury a tím spojeného ekonomického potenciálu těchto pohřebišť.

Až do sedmdesátých let 20. století však mohlo být bádání o fenoménu plochých laténských pohřebišť v Čechách založeno na výsledcích nedostatečně dokumentovaných terénních akvizic v minulosti, získaných z cca 95 % do konce 19. století (Waldhauser 1999). Recentní předstihové výzkumy v Čechách přinesly kvalitní pramenný fond v podobě stovek nových nálezových celků. Některá pohřebiště zahrnují desítky pohřbů, na řadě lokalit se však rýsuje model zahrnující padesát a někdy až sto hrobů. Historická priorita v publikačním zpřístupnění laténských pohřebišť byla donedávna spojena s bádáním v severozápadních Čechách s novým zpracováním největšího laténského pohřebiště v Jenišově Újezdě s jeho 138 hroby, které bylo publikováno poprvé již závěrem 19. století (Weinzierl 1899) a nově zpracováno v publikaci z roku 1978 (Waldhauser /Hrsg./1978) a s publikací několika dalších nově zkoumaných pohřebišť v tomto regionu jako jsou Radovesice I a II, Stránce, Tuchomyšl (Budinský – Waldhauser 2004; Waldhauser u. a. 1987) a další. Velkým příslibem je očekávané zpracování pohřebiště se 64 hroby na polykulturním nalezišti v Soběsukách (Holodňák 1999) a nově odkryté pohřebiště v Prosmykách se stovkou hrobů (ústní informace J. Blažka).

Ve středních Čechách bylo oporou těchto bádání dlouhodobě pouze pohřebiště v Letkách, okr. Praha-západ (Waldhauser – Sedláček 1987). V nedávné době došlo ale i ve středních Čechách k zásadní změně pramenné základny díky recentním výzkumům řady nových lokalit, které počtem více než 200 nových nálezových celků tento stav zcela vyrovnaly. Na lokalitě v Kutné Hoře-Karlově (Valentová – Sankot 2011) bylo odkryto pohřebiště s počtem 48

kostrových a jednoho žárového hrobu, pohřebiště v Praze 6-Ruzyni, poloha Jiviny se 48 kostrovými hroby, pohřebiště v Praze 5-Jinonicích s 56 kostrovými hroby, pohřebiště ve Vliněvsi na okrese Mělník (Limburský – Sankot – Březinová – Likovský 2015) s 26 nově prozkoumanými hroby a více než desítkovou hrobů zjištěných v období před a během 2. světové války. Tento fond doplňují další pohřebiště v Makotřasích (Čižmář 1978) , nově odkrytá lokalita s 20 nově prozkoumanými hroby na pohřebišti v Tišicích (Turek 1997), dále nové pohřebiště v Praze – Podbabě, dvě menší pohřebiště v Hostivici (Daněček et al. 2007; Klementová – Sankot 2020), v Praze-Pitkovicích (Trefný – Polišenský 2010) nebo v Bášti na okrese Praha-východ (Pecinovská – Baloun – Sankot 2014). Ze starších lokalit lze jmenovat neúplná, ale důležitá pohřebiště v Pečkách, v Červených Pečkách a v Dobšicích (Filip 1956). Zde se sice jedná o pohřebiště s menším počtem odkrytých hrobů, ale to bohatě vyvažuje jejich odlišný charakter či nové kategorie nálezů a s tím spojené obohacení dosud řešených otázek.

Bádání o fenoménu plochých laténských pohřebišť tak může řešit i nové okruhy otázek týkajících se i poznávání tehdejší sociální struktury a ekonomického vývoje společnosti laténské civilizace. Tento požadavek byl zohledněn již při příležitosti zpracování zmíněného dosud nejrozsáhlejšího laténského pohřebiště v Čechách, Jenišova Újezda u Teplíc (Sankot 1978). Přitom J. Waldhauser (Waldhauser 1978; týž 1987 u. a.) formuloval systém deseti garnitur hrobové výbavy. Jejich formální kritéria však ne vždy zohledňují chronologický vývoj krojové výbavy. Velkou inspirací pro moji práci je moderní postup s využitím matematických metod archeologické analýzy, jaký uplatnil J. Bujna (1982) při analýze sociální struktury laténských pohřebišť v Karpatské kotlině, tedy v prostoru Slovenska, Maďarska, Rumunska a bývalé Jugoslávie. Společně s naším postupem při publikaci již analyzovaných pohřebišť shodně konstatujeme především nutnost posuzovat při řešení chronologických otázek význam struktury výbavy hrobů v rámci kompletních pohřebišť s vyhodnocením všech hrobů, nutnost sledovat vedle kvantitativních údajů hlediska funkčního významu jednotlivých částí výbavy z hlediska sociální interpretace i nutnost sledovat u vymezených skupin hrobů chronologické změny podoby kroje. Podrobná dokumentace dvou recentně zkoumaných pohřebišť v Praze-Ruzyni a v Praze-Jinonicích nabízí k této práci nové a nezastupitelné možnosti.

4. Předmět a metoda práce

Předkládaná práce pojednává nejprve obě lokality zvláště s uvedením jejich poloh, terénního prostředí, přírodního prostředí, postupu zpracování. Následuje katalog hrobů, rozbor nálezového fondu s typologií výbavy a relativní chronologií hrobů, otázky sociální struktury pohřbívající populace, pojednání o pohřebním ritu a horizontálně stratigrafickým vývojem pohřebišť s jejich celkovým vyhodnocením. Přitom jsou využívány poznatky z antropologického vyhodnocení kosterního materiálu a z odborných analýz zvířecích kostí, antrakologické analýzy a analýz zbytků textilu. Společná závěrečná část je věnována porovnání struktury bohatě vybavených ženských hrobů na obou lokalitách, odlišnostem mezi oběma pohřebišti, poznámkám k uměleckému řemeslu a vztahu obou pohřebišť zejména k východolatské oblasti.

5. Chronologická a chorologická výpověď plochých laténských pohřebišť

Výše jmenovaná recentně zkoumaná pohřebišť dávají podrobnou představu o chronologickém vývoji této komponenty v úseku od období duchcovského horizontu stupně LT B1 ze začátku 4. století do závěru fáze LT C1 koncem 3. století př. Kr. Na druhé straně ale nelze opomíjet skutečnost, že k otázkám struktury pohřbívající společnosti poskytují pouze částečné údaje, jak vyplývá z dominantního zastoupení jen její elitní části na úkor zastoupení pohřbů ostatních částí laténské populace s nižší úrovní výbavy a nejviditelněji s minimálním zastoupením dětské části pohřbívající populace. Proto jsem již v několika „přípravných“ článcích věnoval pozornost období počátků fenoménu plochých laténských pohřebišť v Čechách v průběhu předduchcovského horizontu (Sankot 2014b; týž 2018a), otázkám mobility ze západolatských a východolatských oblastí (Sankot 2002a; týž 2002b; týž 2014a; týž 2018a; týž 2018b), problematice konkrétních prostorových komunikací, spojujících následně oblast Čech východním směrem přes Moravu s Podunajím (Sankot – Sedláček 2012) a zároveň i otázce nestandardních pohřbů (Klementová – Sankot 2020) jako jednoho z možných důvodů absence pohřbů určité části tehdejšího obyvatelstva.

Na obou recentně zkoumaných pražských pohřebištech sleduji otázky prostorového vývoje lokalit v jejich horizontální chronologii, podoby rozložení pohřbů dle sociálních kritérií, podle pravidel jejich výbavy a i s ohledem na technologii výroby sleduji ukazatele jejich individuální i skupinové identity. To vše v kontextu orientace kulturního vývoje v Čechách v období 4. století př. Kr. na západoevropské oblasti a v období 3. století př. Kr. především na podunajské či východolatské oblasti. Jak nálezový fond nově odkrývaných pohřebišť, tak i potenciál starších nálezů v muzejních sbírkách dovoluje sledovat vedle morfologických

kritérií i otázky používaných technologií, jejich původu a následného uplatňování v laténském uměleckém řemesle nejen tradičně jako součástí interregionálních kontaktů, ale zároveň i jako odrazu historických událostí spojených s pohyby nositelů laténské civilizace ze západní do střední Evropy, v rámci balkánských tažení a zpětného pohybu s importem nových technologických postupů, zejména v průběhu 3. století př. Kr., které vysvětluje i dopad, sledovatelný v oblasti ikonografie a zejména v oblasti pohřebního ritu (Sankot 2014a). V průběhu 3. století př. Kr., v průběhu druhé fáze tzv. plastického stylu jako vrcholného projevu uměleckého řemesla předoppidálního období i v české oblasti, sledujeme umělecko-řemeslnou výrobu období LT B2b – LT C1 jako spojení výroby domácími technologiemi, technologiemi napodobujícími helénistické receptury a výrobky vyráběnými pro uplatňování kroje a pohřebního ritu exogenních skupin z východolaténské oblasti (Sankot 2002a).

Vzhledem k celkovému publikačnímu zpracování výše uvedených pohřebních komponent jsou vedle prvotního úkolu vytváření spolehlivé pramenné základny i zákonitě analyzovány zpracovávané prameny z hlediska údajů o velikosti a vývoji obou pohřebních areálů, jejich vnitřní organizace, struktury hrobové výbavy a její chronologie, pravidel i specifík pohřebního ritu. Potenciál analyzovaných plochých laténských pohřebišť tak zároveň nabídl možnost ověřování časové sekvence chronologicky signifikantních typů nálezového fondu z pohledu sociální struktury pohřbívací populace, která má dle dosažených zjištění bezprostřední vliv na chronologický vývoj lokalit.

Informační potenciál byl zpřístupňován pomocí tabelárních přehledů výbavy pohřbů s antropologickým určením věku a pohlaví pohřbených, které jsou pokusem nahradit postup vytváření sociálních modelů faktorovou analýzou. Záměrně tím směřuji pozornost na lokální specifiku kroje a variabilitu hrobových výbav v průběhu chronologického vývoje pohřebišť s ohledem na jejich lokální či exogenní původ, s konfrontací domácích a exogenních charakteristik. Zde se zároveň vytváří možnost budoucího porovnání výše zmíněných údajů s novými údaji získanými analýzou izotopů stroncia a kyslíku, které byly dosud provedeny výzkumným týmem Římsko-germánského centrálního muzea v Mohuči na antropologickém materiálu z pohřebišť v Radovesicích a v Kutné Hoře-Karlově (Scheeres et al. 2014) při řešení otázek migrací a analýzami stabilních izotopů dusíku a uhlíku, publikovaných týmem badatelů z univerzity v Bradfordu (Le Huray – Schutkowski 2005) při řešení otázek stravovacích strategií. Tím byly v prostředí analyzovaných pohřebních komponent definovány základní skupiny pohřbů pro budoucí studijní projekty s údaji získanými genetickými analýzami a výzkumem stravy izotopovými analýzami kosterního materiálu (Smrčka et al.

2002; Smrčka et al. 2003; Budinský–Waldhauser 2004, 105; Bujna 2019) nebo například pro sledování možností získávání údajů z výzkumu dopadu pracovních aktivit v podobě poruch systému pohybových ústrojí a svalových úponů a analýzy pracovně podmíněných markerů na kosterních zbytcích, jaké již byly sledovány například D. Pany (Pany 2005) na kosterních nálezech z eponymního pohřebiště v Hallstattu, Rakousko.

6. Přínos práce pro další rozvoj studia

Prozkoumání laténských pohřebišť v Praze-Ruzyni a v Praze-Jinonicích představuje významný přínos pro studium problematiky laténského osídlení 4. – 3. století př. Kr. v pražské oblasti. Nové údaje byly získány moderní dokumentací více než stovky nálezových celků a nezastupitelné jsou výsledky podrobné antropologické analýzy. Zpracováním obou pohřebišť se vytvořila optimální možnost vzájemného srovnání dvou početných pohřebních komponent v otázce časového trvání jejich používání, společných a rozdílných prvků v kroji pohřbených i ve vztahu k jejich okolí v regionálním a nadregionálním rámci. Přitom kritérium kroje jako výrazu skupinové identity pomáhá vysvětlit i údaje historického charakteru. Obě pohřebiště jsou si sice blízká počtem objevených hrobů, vzájemné rozdíly mezi oběma lokalitami ale pozorujeme již v průběhu jejich zakládání a v chronologii pohřbívání, v odlišnostech pohřebního ritu, v krojové struktuře ženských i ve výzbroji bojovnických hrobů, v prostorovém vývoji i v intenzitě dopadu historických změn, spojených s vývojem 3. století př. Kr. Nové údaje zároveň umožnily podrobné sledování podoby výbavy a kroje obou komunit doby laténské a potenciálu jeho informací jako odrazu identity členů místních pohřbívajících společenství.

Každé ze sledovaných plochých laténských pohřebišť prochází vlastním odlišným rytmem v zastoupení typů krojové výbavy. Tento výraz skupinové identity má svá přesná místní pravidla, v kroji má svou přesnou funkci nejen každá kategorie šperku, ale i každý jeho tvar, jak bylo již dříve ověřováno i na dalších laténských pohřebištích české oblasti (Sankot 1993). Jejich funkční podmíněnost může dle příkladu absence používání nánožníků z dutých polokoulí a konzervativního používání zastaralých tvarů nánožníků na pohřebišti v Praze-Ruzyni do mladších období ovlivňovat i chronologické zařazení jednotlivých tvarů části krojů. Závazná pravidla ve výběru typů a druhů šperků jako projevu skupinové identity, určující možnost použití konkrétních tvarů šperků v lokálním kroji, mohly dokonce zřejmě vést i k odmítání či zákazu používání některých tehdejších běžně dostupných tvarů šperků. Tyto náznaky signalizuje i odlišné používání sapropelitových kruhů. Ty jsou na pohřebišti v

Praze-Jinonicích používány i ve více kusech v jednom bohatě vybaveném ženském hrobě a používány byly i v hrobech s nižší úrovní výbavy. Naproti tomu na pohřebišti v Praze-Ruzyni chybí jakýkoliv sápropelitový náramek, zcela výjimečně byl zjištěn jediný sápropelitový nápažník. Přitom dle původních výsledků terénních sběrů, prováděných na lokalitě M. Fridrichovou, tam byly zjištěny doklady lokální produkce sápropelitových kruhů (Fridrichová et al. 1995, 214; Venclová 2001, 370) a tím i jejich tehdejší dostupnost a možné použití.

Přínos výzkumu obou zde analyzovaných laténských pohřebišť z pražské oblasti ale zároveň obohacuje dosavadní poznatky i o nový pohled na údajně uniformní svět vojenské složky mužské části laténské populace. Přes její zdánlivou uniformitu lze mezi oběma lokalitami sledovat odlišnosti v dominantní orientaci těl pohřbených, odlišné tendence v poloze mečů a v poloze kopí, v odlišných typech štítových puklic a podmínkách jejich výskytu. Závěry A. Rustoiu a S. Bereckého (Rustoiu – Berecki 2015) o identitě bojovnických skupin v globálním měřítku rozlišují jejich globální „panevropskou dimenzi“, následně skupinovou identitu ve vztahu jedince a jeho sociální skupiny a následně i identitu ve vztahu bojovníka k exogennímu prostředí dalších odlišných bojovnických skupin. Tyto úrovně identity byly identifikovány jak v podobách uniformní výbavy, tak v lokálních odlišnostech mezi oběma pohřebišti i ve zjištění odlišných, částečně exogenních charakteristik některých hrobových celků se zbraněmi v rámci obou sledovaných pohřebišť. Obdobně byly podobné odlišnosti zjištěny rozborem plochých laténských pohřebišť v oblasti severovýchodního Maďarska, kde M. Szabó a K. Tankó (Szabó – Tankó 2018, 170–171) uvažují i o souvislostech s příslušností k odlišným kmenovým skupinám.

Zjištěné rozdíly, vyplývající ze vzájemného srovnání obou nově odkrytých pohřebišť v Praze-Jinonicích a v Praze-Ruzyni, dokreslují obraz charakteru různých skupin laténského obyvatelstva, osidlujícího západní část pražské oblasti v období 4. – 3. století př. Kr. a nabízí srovnání s památkami po dalších společenstvích nositelů laténské kultury nejen v Čechách, ale i v okolních regionech laténské kultury. Zjištěné závěry zcela odpovídají poznatkům z analýzy výše jmenovaných pohřebišť v Ludas a Sajópetri-Homoki-szölöskert v severovýchodním Maďarsku o heterogenitě tehdejší elity a podmíněnosti podoby její hrobové výbavy v prostoru a čase (Szabó 2014, 113). Cílem publikace pohřebišť v Praze-Jinonicích a v Praze-Ruzyni bylo přispět k poznání charakteru prostředí dvou konkrétních pohřbívacích společenství pro pochopení chronologického vývoje, i materiálního a duchovního světa tehdejší laténské Evropy.

7. Časový harmonogram disertační práce

Těžiště mé práce v uplynulém období bylo spojené s vytvářením spolehlivé pramenné základny. V přípravné fázi ještě před zahájením disertační práce bylo publikováno pohřebiště v Kutné Hoře – Karlově ve spolupráci s kolegyní J. Valentovou, autorkou záchranného výzkumu, v Jahrbuchu RGZM (Valentová – Sankot 2011). Další pohřebiště ve Vliněvsi, zkoumané kolegou P. Limburským, bylo námi společně zpracováno pro publikaci v Památkách archeologických 2015 (Limburský et al. 2015). Zpracování pohřebiště v Praze 6-Ruzyni, poloha Jiviny a pohřebiště v Praze 5-Jinonicích, zkoumaných v 80. tých letech předčasně zemřelým kolegou Janem Kovářikem, bylo jako výsledek mého vypracování vlastní disertační práce nedávno odevzdáno pro monografickou publikaci v ediční řadě Muzea hl. města Prahy v nutném souladu s jejich edičním plánem.

8. Literatura:

Budinský, P. – Waldhauser, J. 2004: Druhé keltské pohřebiště z Radovesic (okres Teplice) v severozápadních Čechách – Das zweite keltische Gräberfeld von Radovesice (Kreis Teplice) in Nordwestböhmen, Archeologický výzkum v severních Čechách 31, Teplice.

Bujna, J. 1982: Spiegelung der Sozialstruktur auf latènezeitlichen Gräberfeldern im Karpatenbecken, Památky archeologické LXXVIII, 312-431.

Bujna, J. 2019: Boli muži pochovaní s výzbrojou lepšie živení než ostatná část populácie v dobe laténskej ? In: L. Benediková – G. Březinová – K. Pieta (eds.), Kelti / The Celts / Die Kelten 2019. 20. medzinárodná konferencia Doba laténská v strednej Európe. Kniha abstraktov, 13–14.

Čižmář, M. 1972: Společenská struktura moravských Keltů dle průzkumu pohřebišť – Die Gesellschaftsstruktur der Kelten in Mähren im Lichte der Erforschung von Gräberfeldern, Časopis Moravského muzea LVII, 73-81.

Čižmář, M. 1978: Keltské pohřebiště v Makotřasích, okres Kladno – Keltisches Gräberfeld in Makotřasy, Bezirk Kladno, Památky archeologické LXIX, 117–144.

Daněček, D. – Hložek, J. – Klementová, J. – Nový, P. – Smíšek, K. – Šulová, L. 2007: Archeologické výzkumy Středočeského muzea v Roztokách u Prahy v roce 2006. Středočeský vlastivědný sborník 25, 94–110.

Filip, J. 1956: Keltové ve střední Evropě – Die Kelten in Mitteleuropa. Monumenta Archaeologica V. Praha.

Holodňák, P. 1988: Keltská pohřebiště ve středním Poohří – Keltische Gräberfelder im mittleren Egerflussgebiet, Památky archeologické LXXIX, 38–105.

Holodňák, P. 1999: Stav a perspektivy zpracování záchranného výzkumu u Soběsuk, okr. Chomutov. In: Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 1993-1997. Most, 203-207.

Klementová, J. – Sankot, P. 2020: Neue latènezeitliche Gräber in Hostivice, Landkreis Prag-West – Nové laténské hroby v Hostivici, okres Praha-západ. In: Čižmář, I. – Čižmářová, H. – Humpolová, A.: Jantarová stezka v proměnách času. Brno, 245 – 257.

Le Huray, J. D. – Schutkowski, H. 2005: Diet and social status during the La Tène period in Bohemia: Carbon and nitrogen stable isotope analysis of bone collagen from Kutná Hora-Karlov and Radovesice, Journal of Anthropological Archaeology 24, 135–147.

Limburský, P. – Sankot, P. – Březinová, H. – Likovský, J. 2015: Laténské pohřebiště v pískovnách u Vliněvsi, okr. Mělník – The La Tène cemetery in the sandpits near Vliněves in the Mělník district, Památky archeologické CVI, 181–246.

Michálek, J. 1985: Hrobové nálezy charakteru plochých keltských pohřebišť (LT B-C1) z jižních Čech, Archeologické rozhledy 37, 273-296.

Pany, D. 2005: „Working in a saltmine...“ – Erste Ergebnisse der anthropologischen Auswertung von Muskelmarken an der menschlichen Skeletten aus dem Gräberfeld Hallstatt. In: J. Karl – J. Leskovar (Hrsg.), Interpretierte Eisenzeiten. Fallstudien, Methoden, Theorie. Tagungsbeiträge der 1. Linzer Gespräche zur interpretativen Eisenzeitarchäologie. Studien zur Kulturgeschichte von Oberösterreich 18. Linz, 101–111.

Pecinovská, M. – Baloun, L. – Sankot, P. 2014: Laténské pohřebiště v Bašti, okr. Praha-východ východ – The La Tène Cemetery at Bášť, Prague-east district, Archeologie ve středních Čechách 18, 745–766.

Píč, J. L. 1902: Starožitnosti země české II/1 – Kostrové hroby s kulturou marnskou čili latèenskou a Bojové v Čechách. Praha.

Sankot, P. 1978: Struktur des latènezeitliches Gräberfeldes von Jenišův Újezd. In: Waldhauser (Hrsg) 1978: Das keltische Gräberfeld bei Jenišův Újezd in Böhmen, Teplice, 78-93.

Sankot, P. 2002a : Zur Problematik des Kunsthandwerkes und der Werkstattbeziehungen in Böhmen während der Früh- bis Mittellatènezeit. In: C. Dobiát – S. Sievers – T. Stöllner (Hrsg.): “Dürrenberg und Manching” - Wirtschaftsarchäologie im ostkeltischen Raum, Akten des Internationalen Kolloquiums in Hallein/Bad Dürrenberg 1998, 331-348.

2002b: Eisenzeitliches Kunsthandwerk als Spiegel von Fernkontakten. . In: A. Lang – V. Salač (Hrsg.): Fernkontakte in der Eisenzeit - Dálkové kontakty v době železné. Konferenz Conference Liblice 2000 " Fernkontakte ", Tagung der Arbeitsgemeinschaft Eisenzeit und des Archäologischen Instituts der Akademie der Wissenschaften der Tschechischen Republik Liblice 2000. Praha, 83-101.

Sankot, P. 2003: Frage der Kontinuität und Diskontinuität der Besiedlungsstufen LT B1 – LT C1 in West- und Südböhmen. In: Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West- und Südböhmen, 12. Treffen in Cheb 2002. Rahden, 177-184.

Sankot, P. 2014a: Der Donauraum und Böhmen im dritten Jahrhundert vor Christus - Podunají a Čechy v 3. století př. Kr. In: J. Čížmářová – N. Venclová – G. Březinová (eds.): Moravské křižovatky. Střední Podunají mezi pravěkem a historií. Brno, 255-271.

Sankot, P. 2014b: La tombe à squelette de Přerov nad Labem, district de Nymburk en Bohême centrale et ses analogie avec le Nord-Ouest des Alpes. In : J. Bullinger – P. Crotti – C. Huguenin: De l âge du Fer à l’usage du verre. Mélanges offerts à Gilbert Kaenel, dit „Auguste“, à l’occasion de son 65e anniversaire, Cahiers d’archéologie romande 151. Lausanne, 151-156.

Sankot, P. 2018a: Zu den Gräber des vorduxer Horizonts aus Nová Ves, Bez. Mělník und Praha-Řeporyje 1 - About the graves from Nová Ves, Mělník District and Praha-Řeporyje 1. In: J. Kysela – A. Danielisová – J. Militký (eds.): Stories that made the Iron Age. Praha, 353 – 363.

Sankot, P. 2018b: Les relations de la Bohême avec l'Ouest et l'Est laténiens au IVe et IIIe siècles avant. J. C. Nouvelles considérations. New considerations on relations between Bohemia and the west and east La Tène regions during the 4th and 3rd centuries B.C. In: P. Pavúk – V. Klontza -Jaklová – A. Harding eds.: Eudaimón. Studies in Honor of Jan Bouzek ΕΥΔΑΙΜΩΝ. Opera Facultatis philosophicae Universitatis Carolinae Pragensis vol. XVIII, 321-333.

Sankot, P. – Sedláček, Zb. 2012: Středolatenský žárový hrob z Velkého Zboží – An incineration Middle La Tène period grave from Velké Zboží, Central Bohemia. In: G. Březinová – V. Varsik eds.: Archeológia na prahu histórie. K životnému jubileu K. Pietu, Archaeologica Slovaca Monographiae XIV, Nitra, 399-414.

Scheeres, M. et al. 2014: "Celtic migrations": Fact or fiction? Strontium and oxygen isotope analysis of the Czech cemeteries of Radovesice and Kutná Hora in Bohemia. American Journal of Physical Anthropology 41, 496-512.

Smrčka, V. – Jambor, J. – Le Huray, J. – Waldhauser, J. – Valentová, J. 2002: Skeletal trace element content as an indicator of diet and social status in the La Tène period, Anthropologie 40/2, 177–182.

Smrčka, V. – Jambor, J. – Waldhauser, J. – Valentová, J. 2003: Stopové prvky v laténských skeletech. In: V. Hašek – R. Nekuda – J. Unger, Ve službách archeologie 4. Brno, 268–273.

Trefný, M. – Polišenský, T. 2010: Laténské kostrové hroby z Prahy-Pitkovic. Archeologie ve středních Čechách 14, 723–736.

Turek, J. 1997: Laténské pohřebiště v Tišicích (okr. Mělník). Předběžná zpráva o výzkumu v roce 1996 - The La-Tène period Cemetery at Tišice. A Preliminary Report, Archeologie ve středních Čechách 1, 237–262.

Valentová, J. – Sankot, P. 2011: Das latènezeitliche Gräberfeld Kutná Hora-Karlov (Okr. Kutná Hora/CZ). Eine Rettungsgrabung aus den Jahren 1988–1989, Jahrbuch des Römisch-germanischen Zentralmuseums Mainz 58, 279–401.

Waldhauser, J. 1999: Jak se kopou keltské hroby. Praha.

Waldhauser, J. (Hrsg.) 1978/ I, II: Das keltische Gräberfeld bei Jenišův Újezd in Böhmen. I. Band – Quellen und Gutachten. II. Band – Auswertung. Archeologický výzkum v severních Čechách 6–7. Teplice.

Waldhauser, J. u. a. 1987: Keltische Gräberfelder in Böhmen, Bericht der Römisch-germanischen Kommission Bd. 68, 25–179.

Waldhauser, J. – Sedláček, Z. 1987: Letky, Mittelböhmen. In: Waldhauser, J. u. a. 1987, 89-105.

Weinzierl, R. von 1899: Das La Tène Gräberfeld von Langugest bei Bilin in Böhmen. Braunschweig.

9. Publikační činnost P. Sankota

1977: Le rite funéraire des nécropoles laténiennes en Champagne. Études celtiques XV, 1976-1977, 49-94.

1977: Charakter der keltischen Gessellschaft auf Grund der Struktur der latènezeitlichen Flachgräberfelder der Nord- und Westschweiz, Brežice, unpublished.

1977: Archeologický výzkum Středočeského muzea Roztoky. Středočeské muzejnictví, 11.

1978: Struktur des latènezeitliches Gräberfeldes von Jenišův Újezd. In: Waldhauser, J. et al.

1978: Das keltische Gräberfeld bei Jenišův Újezd in Böhmen, Teplice, 78-93.

1979: Revízní výzkum mohylového pohřebiště v Chýnovském háji v roce 1978. In: Středočeské muzejnictví, 1979/5, 4-10.

1979: Keltové ve středních Čechách. Roztoky.

1980: Studie zur Sozialstruktur der nordalpinen Flachgräberfelder der La-Tène-Zeit in Gebiet der Schweiz. Zeitschrift für schweizerische Archäologie und Kunstgeschichte 37, 19-71.

1980 : Les parures du cimetière de Münsingen/Rain dans leur contexte sociale. In : Popoli e facies culturali celtiche a nord e a sud delle Alpi. Milano 1983, 97-99.

1981: Dva puklicové náožníky z Kralup nad Vltavou - Zwei Hohlbuckelringe aus Kralupy. Praehistorica VIII, Varia archaeologica 2, 187-190.

- 1982 (with M. Kuna): Archeologický výzkum v Roztokách u Prahy 1980 – 1982. Roztoky.
- 1983 (with T. Durdík): Hrad Okoř. Roztoky.
- 1984: An Early La Tène Hoard of Iron Artefacts at Chýnov near Prague: Archeologické rozhledy XXXVI, 683.
- 1985 (with V. Furmánek): Nové archeologické nálezy na středním Slovensku - Neue latènezeitliche Funde aus Mittelslowakei. Slovenská archeológia XXXIII, 273-303.
- 1985 (with L. Skružný): Bášť, Praga-vostok, mogilnik 10 veka: Archeologičeskije izučeniija pamjatnikov 6 - 10 vekov v Čechii 1975-1985 gg. Praha-Kyjev, 65-69.
- 1986: Historie archeologických výzkumů v Roztokách u Prahy - Geschichte der archäologischen Forschung in Roztoky. Muzeum a současnost 10, 7-22.
- 1986 (with I. Vojtěchovská): Excavations of an Early La Tène Settlement with a Hoard of Iron Implements at Chýnov near Prague. Archaeology in Bohemia 1981-1985, Praha, 19-124.
- 1991: L' habitat et le dépôt d' outils de Chýnov. In: Les Celtes, Milano, 184.
- 1991: La Bohême au IV siècle av. J.C. In: Les Celtes, Milano, 270-272.
- 1991: Motifs zoomorphes dans l'art laténien de la Bohême au IIIe siècle avant J.-C. Études celtiques XXVIII, 1993, 401-433.
- 1991: K otázce keltské expanze. Archeologické fórum 2, Praha, XX.
- 1993: L' équipement personnel et sa signification sociale illustrés par l' exemple des nécropoles celtiques de Bohême. Rév. archéol. Ouest, Supplément no. 6, 311-327.
- 1994: Das La Tène-A Schildgrab von Bránov. Kritik der älteren Dokumentation. Archeologické rozhledy XLVI, 429-453.
- 1994: Decorated La Tène single - edged knives in Bohemia. New aspects of Early La Tène Art. Památky archeologické LXXXV, 35-58.
- 1994: Neue Beiträge zur Rolle der Alpen während der Entstehung der La Tène Kultur in Böhmen. Europ. Archaeolog. Association Ljubjana, unpublished.

1994 (with A. Beneš): Eine frühlatènezeitliche Schwertscheide aus der Lužnice. In: Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West- und Südböhmen, 4. Treffen in Mariánská Týnice, 145-147.

1994 (with A. Beneš): Der erste Flussfund einer frühlatènezeitlichen Schwertscheide in Böhmen. Archeologické rozhledy XLVI, 548-557.

1994: Hypothesen für eine Werkstatt der späten La Tène - A Stufe im Ostlatènebereich. In: Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West- und Südböhmen, 4. Treffen in Mariánská Týnice, 107-112.

1994 (with K. von Kurzinski): Textilfunde aus latènezeitlichen Gräberfelder in Böhmen. In: Festschrift für O. - H. Frey zum 65. Geburtstag, Marburger Studien zur Vor- u. Frühgeschichte 16, 535-547.

1995: Epées pseudoantropoïdes en Bohême. In: Chary, J.-J. (Hrsg.), L' Europe celtique du Ve au IIIe siècle avant J.C., Actes du IIème symposium international d' Hautvillers 1992. Sceaux, 413-422.

1996: Un domaine à découvrir : l'art appliqué sur les objets en fer et l'armement des Celtes en Bohême. Mélanges de l'Ecole française de Rome, Antiquité, tome 108, 555-573.

1996: Die neue Konservierung der eisernen Gürtelhaken der Stufe LT A in Böhmen. 2. Kongress der deutschen Archäologen, Leipzig, unpublished.

1996 (with A. Havlínová) : The application of low-pressure Hydrogen Plasma in conservation of metal objects at the Museum of Central Bohemia. Zeitschrift für schweizerische Archäologie und Kunstgeschichte 54, 1997, 51 - 53.

1997 (with A. Beneš): Die durchbrochenen Gürtelhaken der Stufe LT A aus Westböhmen - Újezd nad Mží, Bezirk Pilsen-Nord und Kyšice, Bezirk Tachov. Archeologické rozhledy XLIX, 614 - 624.

1997: La sépulture de Hosty, Bohême méridionale. Nouvelles considérations.: Études celtiques XXXIII, 37-58.

1997 : Les agrafes de début de La Tène en Bohême. In: Acta symposium : Les arts figurés de l'Europe ancienne : les Celtes et leurs voisins du Ve au Ier s. av. J.-C.. Budapest, in print.

1997 (with Frána, J., Jiráň, L., Moucha, V.): Artifacts of copper and copper alloys in prehistoric Bohemia from the viewpoint of analyses of element composition II. Památky archeologické - Supplementum 8.

1998: “ Münsinger Fibeln” aus den Gräberfeldern Böhmens. In: Münsingen-Rain, ein Markstein der keltischen Archäologie, Akten Internationales Kolloquium 1996, Bern, 205-212.

1998 (with Havlínová, A., Perlík, A.): Integration of hydrogen plasma into the traditional conservation process of metal. In: Metal 98, Proceedings of the international conference on Metals Conservation. Dragignan, 209-213.

1998: Eine neue Konservationsmethode und ihre Problematik bei der Anwendung an Fundmaterial aus den Gräberfeldern des Typs Hořejany (Ha D / LT A). In, Arbeitsgruppe Ostbayern/Süd- und Westböhmen, 8. Treffen, Běšiny bei Klatovy, Rahden, 68-83.

1998 (with Vojtková, L., Lukešová, D., Valentová, J.): Nálezy vajíček parazitů v keltském pohřebišti Kutná Hora-Karlov. In: České a slovenské parazitologické dny, Měřín 1996, 46-47.

1998 (with K. Sklenář): Archeologie v regionálním tisku. Výběrová bibliografie II – Rakovnicko a Královicko – Ausgewählte archäologische Regionalbibliographie II. – Umgebung von Rakovník und Kralovice. Zprávy České archeologické společnosti, Supplément 33, 2-6.

1999 (with Vojtěchovská, I., Smíšek, K., Pleinerová, I., Veselá, A.): Archeologické výzkumy Středočeského muzea v Roztokách v roce 1998. Středočeský vlastivědný sborník (Muzeum a současnost 17), 63-65.

1999 : Iron Age graves with weapons in Bohemia (paper at European Archaeologist Association Meeting, Bournemouth, unpublished).

1999 : Les tombes de guerriers du début de La Tène en Bohême. In: Actes du colloque : Élités guerriers en Europe barbare, Paris – Saint Germain en Laye, unpublished.

1999 (with A. Veselá): Tuchoměřice (okr. Praha – západ) – velkoplošný předstihový výzkum. Zprávy České archeologické společnosti, Supplément 38, 3-4.

2000: Zum Problem der Verzierung organischen Ursprungs der Späthallstatt- und Frühlatènezeit in Böhmen. In: 9. Treffen der Archäologischen Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/Süd-Westböhmen, Neukirchen am heiligen Blut 1999. Rahden, 102-113.

2000: L'art du fer au Ve siècle en Bohême. Dossier d'archéologie 258, 12-17.

2000: Aktueller Stand der Konservierung latènezeitlicher Schwerter aus den Gräbern in Radovesice 15 und Jenišův Újezd 106. Památky archeologické – Supplementum 13, 361-369.

2000 (with J. Valentová): Fund der frühlatènezeitlichen Fibel in Kutná Hora - Karlov, Bez. Kutná Hora. Festschrift für M. Buchvaldek. Most, 265-272.

2001: Nouvelles fouilles à Libčice - Chýnov où l'on aperçoit qu'une fibule peut cacher un ensemble de sites. In: Society and Settlement in Iron Age Europe – L'Habitat et l'Occupation du Sol en Europe, Actes du XVIIIe Colloque de l'AFEAF Winchester 1994. Sheffield, 299-311.

2001 (with I. Vojtěchovská): Un dépôt des objets en métal et en os du début de La Tène trouvé à Libčice-Chýnov, district de Prague-ouest. In: Collis, J. (ed.), Society and Settlement in Iron Age Europe – L'Habitat et l'Occupation du Sol en Europe, Actes du XVIII Colloque de l'AFEAF de Winchester 1994. Sheffield, 312-321.

2001 : Pravěký vývoj na území Tuchoměřic a Kněžívky. In: Tuchoměřice, od nejstarších dob k dnešku. Tuchoměřice, 13-20.

2001 (with V. Vokolek): Zwei Brandgräber der Stufe H D3 und LT A aus Lochenice, Kr. Hradec Králové - Dva žárové hroby stupně H D3 a LT A z Lochenic, okr. Hradec Králové. Archeologické rozhledy LIII, 461-480.

2001 (with V. Vokolek): Ein neuer Blick auf den frühlatènezeitlichen Fund aus Jaroměř. Archeologické rozhledy LIII, 236-255.

2001 (with Veselá, A.) : Tuchoměřice, okres Praha-západ, kat. ú. Kněžívka. In: Limburský, P. - Pleinerová, I. - Sankot, P. - Trefný, M. - Veselá, A. - Vojtěchovská, I.: Archeologické výzkumy Středočeského muzea v Roztokách u Prahy v roce 2000. Středočeský vlastivědný sborník 19, 79-80.

2001: Neue Beobachtungen zu Ritualen der Frühlatènezeit (LT A) in Böhmen, Tagung des Verbandes für Alterstumsforschung, Trier, not published.

2002: Zur Problematik des Kunsthandwerkes und der Werkstattbeziehungen in Böhmen während der Früh- bis Mittelatenezeit. In: "Dürrnberg und Manching" - Wirtschaftsarchäologie im ostkeltischen Raum, Akten des Internationalen Kolloquiums in Hallein/Bad Dürrnberg 1998, 331-348.

2002 (with J. Valentová): Il faut continuer la fouille des nécropoles laténiennes. In: Actes du XVIIe colloque AFEAF Nevers 1993. Glux-en-Glenne, 381-390.

2002: Beitrag zum Fundstoff der Grabhügel aus Hradiště bei Písek. In: Festschrift D. Koutecký. Most, 197-207.

2002: Décor animalier de la poignée de Libčice - Chýnov, Actes du colloque : Figuration et abstraction dans l'art de l'Europe ancienne (VIIIe - Ier s. av. J.-C.). Prague 2002. Sborník Národního muzea v Praze, řada A – Historie LVI/1-4, 99-106.

2002: Eisenzeitliches Kunsthandwerk als Spiegel von Fernkontakten. . In: Lang, A. - Salač, V. (Hrsg.): Fernkontakte in der Eisenzeit - Dálkové kontakty v době železné. Konference - Konferenc Liblice 2000 " Fernkontakte ", Tagung der Arbeitsgemeinschaft Eisenzeit und des Archäologischen Instituts der Akademie der Wissenschaften der Tschechischen Republik Liblice 2000. Praha, 83-101.

2002: Ein Beitrag zu den Wegen und dem kulturellem Austausch zwischen Ostbayern, Österreich und Böhmen in der Stufe LT A. In: Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West- und Südböhmen, 11. Treffen in Obernzell 2001. Rahden, 143-149.

2002: Poznámky k laténskému nánožníku ze sbírky Městského muzea ve Vodňanech, okr. Strakonice – Bemerkungen zu dem laténezeitlichen Fussring aus der Sammlung des Stadtmuseums in Vodňany, Kr. Strakonice. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 15, 89-94.

2002: Zu den Ergebnissen der neuen Konservierung des Phalerenensembles aus Nevězice - K výsledkům nové konzervace souboru falér z Nevězic. Sborník Západočeského muzea v Plzni, Historie XVI, 152-163.

2002: La décoration des objets en fer et le problème des ateliers de la civilisation de La Tène, Actes du colloque Les Celtes et la Méditerranée, Praha 1998. Studia hercynia VI, 17-22.

2002 (with Vojtěchovská,I.): Záchraný archeologický výzkum v Úněticích v roce 1999 - Die archäologische Rettungsuntersuchung in Únětice im Jahre 1999. Archeologie ve středních Čechách 6, 191-201.

2003 : Nouvelles connaissances sur l'artisanat laténien des Ve au IIIe siècle avant J.-C. en Bohême. In: Buchsenschutz, O. et al. ed.: Décors, images et signes de l'âge du Fer européen, Actes XXVIe Colloque AFEAF Paris – St. Denis 2002. Revue Archéologique du Centre de la France, Supplément 24, 129-143.

2003: Frage der Kontinuität und Diskontinuität der Besiedlungsstufen LT B1 – LT C1 in West- und Südböhmen. In: Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West- und Südböhmen, 12. Treffen in Cheb 2002. Rahden, 177-184.

2003: Les épées du début de La Tène. Fontes archeologici Pragenses 28. Prague.

2004 (with Ž. Brnič): The excavation of a small rectangular enclosure at Černouček (distr. Litoměřice). In: Gojda, M. ed., Ancient Landscape, Settlement Dynamics and Non-Destructive Archeology. Praha, 268-286.

2004 (with J. Košta, P. Nový, P. Limburský, I. Pleinerová, J. Řídký, L. Šulová, I. Vojtěchovská: Archeologické výzkumy Středočeského muzea v Roztokách u Prahy v roce 2003. Středočeský vlastivědný sborník – Muzeum a současnost 22, 125-132.

2007 : Les déformations rituelles dans les tombes à incinération au début de La Tène en Bohême. In: Kruta,V. - Leman-Delerive, G., Feux des morts, foyers des vivants. Les rites et symboles du feu dans les tombes de l'Âges du Fer et de l'époque romaine, Actes du XXVIIe Colloque international de HALMA, Université Lille 3, revue du Nord, hors série, collection Art et Archéologie No 11, 157-167.

2004: Les dépôts métalliques en Bohême. In: Guillaumet, J. - P.- Bataille, G. eds., Les dépôts métalliques au second âge du Fer en Europe tempérée, Actes de la table ronde de Bibracte 2004, Collection Bibracte 11, 2006, 101-108.

2005: Finds of La Tène Weapons from Detva. In: Dobrzańska, H.-Megaw, V. - Poleska, P. eds.: Celts on the margin. Studies in European Cultural Interaction 7th cent. BC - 1st cent. AD, dedicated to Zenon Woźniak. Kraków, 135-144.

2005 (with Ž. Brnič): Časně laténský pohřební areál s “enclos quadrangulaire” v Černoučku, okr. Litoměřice – La nécropole avec l’enclos quadrangulaire du début de La Tène de Černouček, district de Litoměřice, Bohême nord-ouest. Památky archeologické XCVI, 2005, 31-70.

2006 (with J. Turek): Hostivice – Palouky, pohřební a sídlištní komponenta z období zvoncovitých pohárů. Archeologie ve středních Čechách 9, 175-186.

2006: Die Abteilung für Vor- und Frühgeschichte des Národní muzeum (Nationalmuseum) in Prag. In: Hänsel, A. ed., Archäologische Spezialmuseen – Perspektive und Ziele im 21. Jahrhundert, Kolloquium Berlin 2004. Acta Praehistorica Bd. 38, 2006, 49-55.

2006: Le passage du Hallstatt final à La Tène ancienne en Bohême. In: Vitali, D. ed.: Celtes et Gaulois, l’archéologie face à l’histoire. La Préhistoire des Celtes. Actes de la table ronde, Bologne 2005, Collection Bibracte 12/2, 143-156.

2006: La construction de la Tchécoslovaquie, le Musée National et l’archéologie. In: Archéologie, histoire des mentalités et construction européenne, Actes du colloque de Luxembourg 2005. Glux-en-Glenne 2006, 43-53.

2006: New conservation of a La Tène cremation grave from Úhřetice, Chrudim district. In : Sedláček, R., Sigl, J., Vencl, S. ed., Vita archaeologica. Sborník Víta Vokolka. Hradec Králové-Pardubice 2006, 243-254.

2006: Fund eines metallenen Zirkels im Kontext der Stufe LT A in Tuchoměřice, Bezirk Prag-West, Pravěk NŘ 16, 253-277.

2006: Les tombes à épées du Ve siècle avant J.-C. en Bohême. Dossiers Archéologie et sciences des origines no. 313, mai 2006, 10-15.

2006: Ateliers du début de la période laténienne. Dossier Archéologie et sciences des origines no. 313, mai 2006, 16-21.

2007 (with P. Foster): La tombe no. 2254 de Tišice (Bohême centrale) et son contexte du Ve s. a. C. In: Milcent, P. - Y. dir., L’économie du fer protohistorique : de la production à la consommation du métal, Actes du XXVIIIe colloque de l’AFEAF, Toulouse 2004. Aquitania – Supplément 14/2, 2007, 417-422.

2007: Les IVe et IIIe s. av. J.-C. en Bohême, Europe centrale. In: La Gaule dans son contexte européen aux IVe et IIIe s. av. n. è., Actes du XXVIIe colloque international de l'AFEAF (Clermont-Ferrand 2003). Lattes 2007, 309-317.

2007 (with D. Marešová and P. Foster): Nález laténského bojovníckého pohřbu v Tišicích v roce 2005 – Find of the La Tène warrior-grave in Tišice in 2005. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 20, Sborník J. Michálek - Festschrift J. Michálek, 299-318 .

2007: Le rite funéraire des nécropoles laténiennes en Bohême. In: Funerary practices in Europe, before and after the Roman conquest (3rd century BC - 3rd century AD), Proceedings of the 8th International Colloquium of Funerary Archaeology 4th-7th October 2007. Acta terrae septemcastrensis VI/1, Sibiu, 111-120.

2007 (with T. Anderson, D. Castella, A. Duvauchelle): Le petit mobilier. In: Anderson, T.-Castella, D. et al., Une ferme gauloise à Courgevoux (Fribourg, Suisse). Archéologie fribourgeoise – Freiburger Archäologie 21, 122-132.

2007 (with T. Anderson, D. Castella): Une ferme gauloise (La Tène D1) à Courgevoux (Canton de Fribourg, Suisse). In: Barral, Ph. et al., L'âge du Fer dans l'arc jurassien et ses marges, Actes du XXIXe Colloque international de l'AFEAF Bienne 2005. Besancon, 257-261.

2008 (with D. Stolz) : Stolz, D. 2008: Der Fund eines Gürtelhakens der Stufe LT A in der Vorburg des Burgwalls Otmíčská hora - Nález časně laténské prolamované železné opaskové zápony na předhradí hradiště na Otmíčské hoře. In: Černá, E. E. Kuljavceva, E. Hlavová (Hrsg.), Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 2003-2007. Sborník k životnímu jubileu Zdeňka Smrže - Archäologische Ausgrabungen in Nordwestböhmen aus den Jahren 2003-2007. Festschrift für Zdeněk Smrž zu seinem Lebensjubiläum. Most, 181-189.

2008: Pohřbívání v období LT B-C1 4. – 3. století př. Kr. In Venclová, N. ed.: Archeologie pravěkých Čech 7. Doba laténská. Praha, 83-90.

2009 (with J. Valentová): The first glaive from Bohemia ? A first cleaning of the Klučov sword. In: Tiefengraben, G.- Kavur, B., Gaspari, A. eds. : Keltske studije II. Studies in Celtic Archaeology. Papers in honor of Mitja Gustin. Protohistoire européenne 11, 107-116.

2009: Zum Fundstoff vom Berg Rubín (Nordwestböhmen) und der Bedeutung des Fundorts in der Hallstatt- und Frühlatènezeit - K nálezovému fondu z hradiště Rubín a významu lokality v době halštatské a časně laténské. *Archeologické rozhledy* LXI, 2009, 31-62.

2009: The oldest Italian brooches in Bohemia. In: Cooney, G. - Becker, K. - Coles, J.-Ryan, M. - Sievers, S. (eds.): *Relics of Old Decency: archaeological studies in later prehistory*. Festschrift for B. Raftery, Dublin 2009, 317-321.

2011: Pratiques funéraires des nécropoles laténiennes en Bohême et en Moravie (République tchèque). In: Barral, P., Dedet B., Delrieu F., Giraud P., Le Goff I., Marion S., Villard-Le Tiec A. (ed.), *L'âge du Fer en Basse-Normandie. Gestes funéraires en Gaule au Second âge du Fer*. Actes du XXXIII colloque international de l'A.F.E.A.F. (Caen, 20-24 mai 2009), 349-354.

2011 (with D. Stolz): Nový soubor nálezů z hradiště Plešivec u Rejkovic, okr. Příbram — Der neue Fundkomplex aus dem Burgwall Plešivec bei Rejkovice, Bez. Příbram. *Archeologie ve středních Čechách* 2011, 385-394.

2011 (with M. Zápotocký, M.): Eneolitický sídlištní areál (jordanovská a řivnáčská kultura) s kruhovým objektem – rondelem v Tuchoměřicích, okr. Praha-západ – Das äneolitische Siedlungsareal der Jordanów- und Řivnáč-Kultur mit Rondell in Tuchoměřice, Landkr. Prag-West. *Památky archeologické* CII, 2011, 59-116.

2011: Keltové a jejich hroby na území Roztok. In: Kolektiv autorů, *Roztoky očima století I*. díl. Roztoky, 32-35.

2012: Bemerkungen zu der Wiederentdeckung des Wagenrabes von Kladruby, Bezirk Rokycany, Westböhmen. *Archeologické rozhledy* LXIV, 695-722.

2012 (with J. Valentová): Das latènezeitliches Gräberfeld in Kutná Hora-Karlov (okr. Kutná Hora), Mittelböhmen, Tschechische Republik. Eine Rettungsgrabung aus den Jahren 1988-1989, *Jahrbuch des Römisch-germanischen Zentralmuseums Mainz* 58, 2011, 279-401.

2012 (with Zb. Sedláček): Středolaténský žárový hrob z Velkého Zboží – An incineration Middle La Tène period grave from Velké Zboží, Central Bohemia. In: Březinová, G. – Varsík, V. eds. : *Archeológia na prahu histórie. K životnému jubileu K. Pietu*, *Archaeologica Slovaca Monographiae* XIV, Nitra, 399-414.

2012: 22 entries In: Sievers, S. - Urban, O. H. - Ramsel, P., Lexikon zur keltischen Archäologie, Mitteilungen der Prähistorischen Kommission Band 73, Wien 2012.

2013: Burial in LT B-C1. In: Venclová, N. (ed.) et al., The prehistory of Bohemia 6. The Late Iron Age – The La Tène Period. Praha, 88-96.

2013: (with R. Sedláček): Trouvaille d'une fibule à masques dans la structure no 8 à Mikulovice, district de Pardubice, Bohême de l'Est. In: Krausz, S. et al., L'âge du fer en Europe. Mélanges offerts à Olivier Buchsenschutz. Ausonius Éditions, Mémoires 32. Bordeaux, 567-581.

2013: (with P. Limburský, N. Ginoux): Les enclos à inhumation de Vlíněves (district de Mělník, Bohême centrale): Données préliminaires. Association Française pour l'Étude de l'Age du Fer, Bulletin 31, 41-44.

2014: Les relations entre l'Italie du Nord et la Bohême à l'époque du Hallstatt et au début de La Tène. In : Les Celtes et le Nord de l'Italie (Premier et Second Âges du fer). Actes du XXXVIe colloque international de l'A.F.E.A.F. (Vérone, 17-20 mai 2012), 36e supplément à la Revue Archéologique Est, 311-326 .

2014: Bronzové nákončí pochvy meče stupně LT A z Kamenného Újezda, okr. České Budějovice. Archeologie západních Čech 7, 56-59.

2014 (with Cl. Theune): Das germanische Grab 2536 in Hostivice, Okr. Praha - západ, Tschechien. Germania 90, 2012, 145-184.

2014: La tombe à squelette de Přerov nad Labem, district de Nymburk en Bohême centrale et ses analogie avec le Nord-Ouest des Alpes. In : Bullinger, J.-Crotti, P.-Huguenin, Cl. : De l'âge du Fer à l'usage du verre. Mélanges offerts à Gilbert Kaenel, dit „Auguste“, à l'occasion de son 65e anniversaire, Cahiers d'archéologie romande 151. Lausanne, 151-156.

2014 (with M. Pecinová – L. Baloun): Laténské pohřebiště v Bašti, okr. Praha-východ. Archeologie ve středních Čechách 18, 745-766.

2014: Der Donauraum und Böhmen im dritten Jahrhundert vor Christus - Podunají a Čechy v 3. století př. Kr. In: Čižmářová, J., Venclová, N., Březinová, G. (eds.): Moravské křižovatky. Střední Podunají mezi pravěkem a historií. Brno, 255-271.

2015 (with Zb. Sedláček): Záchraný archeologický výzkum laténského sídliště ve Velkém Zboží, okr. Nymburk – The rescue excavation in a Latène settlement at Velké Zboží, Nymburk District. *Archeologie ve středních Čechách* 19/1, 2015, 225–244.

2015 (with Limburský, P – Sankot, P. – Březinová, H. – Likovský, J. 2015: Laténské pohřebiště v pískovnách u Vliněvsi, okr. Mělník – The La Tène cemetery in the sandpits near Vliněves in the Mělník district, *Památky archeologické* 106, 181–246.

2015 (with M. Kuna): Laténský kostrový hrob z Roztok, okr. Praha – západ. *Živá archeologie* 17, 27-31.

2017: Vopálenský, M. – Sankot, P. – Fořt, M. – Kumpová, I. – Vavřík, D. 2017: Contribution of computed tomography to the investigation of La Tène culture iron artefacts. *Proceedings of SPIE. Bellingham: SPIE 10331, Optics for Arts, Architecture, and Archaeology VI, 10331 (11 July 2017); doi: 10.1117/12.2271765.*

2017: (with Chvojka, O. – John, J. – Michálek, J.): Zwei neue Grabfunde der frühlatènezeitlichen figürlichen Fibeln aus Südböhmen. In: Baitinger, H. – Schonfelder, M.: *Hallstatt und Italien. Festschrift für Markus Egg. Monographien des RGZM, Bd. 154, 573-587.*

2018: Zu den Gräber des vorduxer Horizonts aus Nová Ves, Bez. Mělník und Praha-Řeporyje 1 - About the graves from Nová Ves, Mělník District and Praha-Řeporyje 1. In: Kysela, J. – Danielisová, A. - Militký, J. (eds.): *Stories that made the Iron Age. Praha, 353 – 363.*

2018: Vojenská společnost, Pohřbívání ve 4. století až 3. století př. Kr., Kovolitectví a šperkařství. In: Militký, J. – Kysela, J. – Tisucká, M., *Keltové. Čechy v 8. – 1. století před Kristem. Praha, 74-79, 104-114, 217-229.*

2018: (with Tappert, Cl. – Klementová, J.): La Bohême et la Bavière du Sud au 5ème siècle avant J.-C. – les similitudes et les différences dans la culture matérielle quotidienne. In: Pierrevelcin, G. – Kysela, J. – Fichtl, S. (eds.): *Unité et diversité du monde celtique – Unity and Diversity in the Celtic World. Actes du 42e colloque international de l'Association Française pour l'Étude de l'Âge du Fer. Prague, 10-13 mai 2018, 321-342.*

2018: Les relations de la Bohême avec l'Ouest et l'Est laténiens au IVe et IIIe siècles avant J. C. Nouvelles considérations. New considerations on relations between Bohemia and the west and east La Tène regions during the 4th and 3rd centuries B.C. In: Pavúk, P. – Klontza

-Jaklová, V. – Harding (eds.): Eudaimón. Studies in Honor of Jan Bouzek ΕΥΔΑΙΜΩΝ. Opera Facultatis philosophicae Universitatis Carolinae Pragensis vol. XVIII, 321-333.

2019: Dobrodružství studia bojovnického hrobu odkrytého v Novém Bydžově v roce 1883 - The adventure of the study of a warrior grave uncovered in Nový Bydžov in 1883. In: Beljak Pažinová, N. – Repka, D. (eds.), Sedem kruhov Jozefa Bujnu, Studia Historica Nitriensia 2019 – Supplementum. Nitra, 531-542.

2020 (with Klementová, J.): Neue latènezeitliche Gräber in Hostivice - Nové laténské hroby v Hostivici, okres Praha – západ. In: Čižmář, I. – Čižmářová, H. – Humpolová, A. (eds.): Jantarová stezka v proměnách času. Brno, 245-257.

2022 (with + Kovářík, J. – Březinová, H. – Dobisíková, M. – Kočárová, R. – Kyselý, R. – Stránská, P. – Velemínský, P.): Laténská pohřebiště v Praze 6 – Ruzyni a v Praze 5 – Jinonicích. Archaeologica pragensia – Supplementum 6. Praha.

Recensions :

- Štelcl, J. - Malina, J. - Anwendung der Petrographie in der Archäologie. In: Archeologické rozhledy XXV, 1973, 353.

- Haffner, A. - Die westliche Hunsrück-Eifel-Kultur. In: Památky archeologické LXVIII, 1977, 475-477.

- Duval, P. M. - Kruta, V. - L'art celtique de la période d'expansions. IVe et IIIe siècles avant notre ère. In: Archeologické rozhledy XXXVI, 1984, 97-98.

- L'art celtique en Gaule. In: Archeologické rozhledy XXXVII, 1985, 99-100.

- Popoli e facies culturali celtiche a nord e a sud delle Alpi dal V al I secolo A. C., Atti del colloquio internazionale. In: Archeologické rozhledy XXXVII, 1985, 222-223.

- Frey, O. H. - Herrmann, F. - Die Keltenfürsten von Glauberg, Wiesbaden 1996. In: Archeologické rozhledy XLIX, 1997, .

Exhibitions :

- Keltové ve středních Čechách - Les Celtes en Bohême centrale. Středočeské museum Rožtoky 1979.

- Skální umění ve Val Camonica - L' art rupestre de Val Camonica. Středočeské museum Roztoky 1984.
- Cesta pravěkem k českému státu - The journey through the prehistory to the Czech state, Středočeské museum Roztoky 1998.
- Trésors des femmes. A la découverte de la femme celtique. Musée de Bibracte 2006.
- Alltag und Pracht. Archäologiepark Wederath-Belginum 2007.
- Poklady keltských žen, Národní muzeum, Praha 2007.
- Keltové – The Celts. Národní muzeum, Praha 2018-2019.

